

KRONIKA
KALISKIEGO TOWARZYSTWA PRZYJACIÓŁ NAUK
SOCIETAS SCIENTIARUM AC LITTERARUM CALISIENSIS

ROK 2021

22 grudnia – wyszło z druku czasopismo pt. „POLONIA MAIOR ORIENTALIS. Studia z dziejów Wielkopolski Wschodniej” tom VIII, jest ono na liście Ministerstwa Edukacji i Nauki wśród czasopism recenzowanych i posiada 20 punktów.

ROK 2022

5 stycznia – Pracownia Encyklopedii i Słowników Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk uzyskała dofinansowanie w ramach programu Ministra Edukacji i Nauki „Nauka dla Społeczeństwa” w obszarze „Humanistyka-Społeczeństwo-Tożsamość”. Grant otrzymał dwuletni projekt pt. „Biografistyka w perspektywie regionalnej”. Autorką wniosku i kierownikiem projektu jest dr Bogumiła Celer, a opiekę merytoryczną nad projektem sprawować będzie prof. Akademii Kaliskiej dr hab. Krzysztof Walczak. Projekt składa się:

- przygotowania i wydania IV tomu „Słownika biograficznego Wielkopolski południowo-wschodniej” (honoraria autorskie, redakcja, skład i druk tomu; 2022-2023)
- organizacji dwóch konferencji naukowych: „Spuścizny w zbiorach archiwalnych, bibliotecznych i muzealnych bazą źródłową w badaniach biografistycznych” (2022) oraz „Biografistyka w perspektywie regionalnej” (2023)
- wydania materiałów z konferencji (publikacja pokonferencyjna)

20 stycznia – w Wyższej Szkole Kadr Menedżerskich w Koninie odbyło się seminarium naukowe połączone z promocją wydanego przez KTPN t. VIII czasopisma „Polonia Maior Orientalis” pod. red. prof. UAM Piotra Gołdyna.

Spotkanie poprowadziła Marika Kalczyńska, a rozpoczął je prezes KTPN prof. Krzysztof Walczak, zawartość periodyku przedstawił redaktor, a tuż po tym podpisane zostało porozumienie o współpracy pomiędzy Wyższą Szkołą Kadr Menedżerskich a Kaliskim Towarzystwem Przyjaciół Nauk. Po tym wydarzeniu miała miejsce część seminaryjna.

22 stycznia – emerytowana nauczycielka, Elżbieta Hebda z Łodzi przekazała do zbiorów Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk cenne starodruki oraz inne białe kruki. Dar odebrali prof. AK dr. hab. Krzysztof Walczak – prezes Towarzystwa oraz dr Bogumiła Celer

26 stycznia – w siedzibie Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk miało miejsce posiedzenie Członków Zarządu, Komisji Rewizyjnej i Sądu Koleżeńskiego, które po raz pierwszy odbyło się w formie hybrydowej. Wszyscy mieli możliwość wyboru uczestnictwa w spotkaniu w formie bezpośredniego kontaktu lub poprzez platformę Microsoft Teams.

30 stycznia – w Centrum Kultury i Sztuki w Kaliszu na spotkaniu z cyklu „Fotoplastikon - Kalisz na fotografiach XIX i XX wieku” wystąpił dr Makary Górzyński (reprezentując m.in. Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk) z wykładem pt. „Legioniści Feniksa: Militaryzacja pamięci w oficjalnych przestrzeniach publicznych Kalisza międzywojennego”.

31 stycznia – spod prasy drukarskiej wyszły „Zeszyty Kaliskiego Towarzystw Przyjaciół Nauk” nr 21 pt. „Studia historyczne nad architekturą, urbanistyką i sztuką / Studies in history of architecture, urban planning and art.” pod red. dr. Makarego Górzyńskiego. Tom ten poświęcony został problematyce historii architektury, urbanistyki i sztuki. Zawiera 11 artykułów przedstawiających wyniki badań historyczno-artystycznych środowiska kaliskiego i regionu, w dialogu z pracami badaczy z kraju i zagranicy. W periodyku zaprezentowane są teksty, zarówno dotyczące problematyki regionalnej, jak i środkowo-europejskiej.

6 lutego – ukazała się książka z serii „Kaliszanie”, poświęcona „Melanii Parczewskiej (1850-1920); nauczycielce, społeczniczce, pisarce”. Postać tą opisały – prof. UŁ Ewa Andrysiak (bibliolog, regionalistka, wiceprezes KTPN i prezes Towarzystwa Przyjaciół Książki w Kaliszu) oraz dr Elżbieta Steczek Czerniawska (była wieloletnia dyrektor III LO w Kaliszu, twórczyni Wydawnictwa Uczelnianego PWSZ w Kaliszu, obecnie dyrektor Biblioteki Akademii Kaliskiej i wiceprezes KTPN).

Tomik jest przypomnieniem losów niezwyklej kaliszanki, a także osób z którymi się przyjaźniła i współpracowała, brata z którym razem działała i który wywarł ogromny wpływ na jej życie. Bez wątplenia zrobiła wiele dobrego dla Kalisza i ówczesnych kobiet, dlatego warto było podkreślić rocznice, jakie przypadają w 2020 r. (170. rocznica urodzin, 100. rocznica śmierci, 90. rocznica odsłonięcia na budynku Gimnazjum A. Asnyka tablicy ku jej czci w 25. rocznicę strajku szkolnego w Kaliszu w 1905 r.).

7 lutego – na stronie Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk w zakładce „Wydawnictwo Naukowe” - „EBOOKI KTPN” pojawiła się kolejna książka, którą można czytać w formie elektronicznej. Jest to publikacja pt. „Wczasy Kaliskie 1911-1913. Obrazy z czasów transformacji” autorstwa dr. Makarego Górzyńskiego. Wcześniej udostępnione zostały tytuły: „Ochotnicze Straże Pożarne powiatu konińskiego w latach 1921-1939. Studium historyczne na podstawie <Głosu Konińskiego>” Piotra Gołdyna; „Dziewiętnastowieczny Ratusz w Kaliszu. Architektura i niezrealizowany projekt nowoczesności” Makarego Górzyńskiego; „Życie artystyczne ośrodków prowincjonalnych na ziemiach polskich i w Europie środkowej w drugiej połowie XIX i początkach XX wieku” pod red. Iwony Barańskiej i „Reconstructions and Modernizations of Historic Towns in Europe in the First Half of the Twentieth Century: Nation, Politics, Society” pod red. Iwony Barańskiej i Makarego Górzyńskiego.

8 lutego – do siedziby Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk zawitał Prezydent Miasta Kalisza Krystian Kinastowski, który osobiście pogratulował autorkom książeczki poświęconej Melanii Parczewskiej - prof. Ewie Andrysiak i dr Elżbiecie Steczek Czerniawskiej.

17 lutego – w hotelu Hampton by Hilton odbyło się otwarcie wystawy młodego kaliskiego artysty Jakuba Multana, wspierane patronatem Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Na wernisażu pokazane zostały portrety słynnych kaliszan, malowane nową techniką, tak zwaną grafiką wektorową. Jest to styl przypisany do cyfrowego tworzenia obrazów w programach graficznych, najczęściej prac opartych na zdjęciach, które kaliski artysta dodatkowo maluje farbą akrylową na płótnie.

Otwarcia ekspozycji dokonał dyrektor kaliskiego hotelu Grzegorz Włodarczyk, po czym swoje prace przedstawił Jakub Multan, omawiając sześć namalowanych przez siebie postaci - Marię Konopnicką, Stefana Szolca-Rogozińskiego, Adama Asnyka, Marię Dąbrowską, Felicję Łączkowską i Stanisława Wojciechowskiego. Na wystawie autor prac szczególnie wyróżnił prof. Krzysztofa Walczaka - prezesa Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, wręczając mu obraz z podobizną jego ojca Eligiusza Kor-Walczaka – pisarza, poety i autora „Baśni i legend kaliskich”. Oprawą tego miłego spotkania był wiersz „Rodzinnemu miastu” Adama Asnyka recytowany przez Witolda Torbiarczyka przy akompaniamencie Tatiany Gorskay-Chebanenko.

20 lutego – ze smutkiem przyjęliśmy wiadomość o śmierci Jerzego Aleksandra Splitta - historyka, archeologa, badacza i popularyzatora historii miasta oraz regionu, a także samorządowca i wieloletniego dyrektora Muzeum Okręgowego Ziemi Kaliskiej (18 lat pełnił tę funkcję).

Był zaangażowany w powstanie grodu Piastów na Zawodziu oraz projekty, które pozwalały zachować miejsce i znaczenie Kalisza na Szlaku Piastowskim. Jerzy Splitt, był również radnym pierwszej kadencji i członkiem Zarządu Miasta (1993-1994), działał w Towarzystwie Miłośników Kalisza, Kaliskim Towarzystwie Przyjaciół Nauk (od 1987) oraz Polskim Towarzystwie Turystyczno-Krajoznawczym Oddział im. Stanisława Gravego w Kaliszu. Był autorem i współautorem wielu książek, a także w swoim dorobku miał wiele artykułów naukowych i popularnonaukowych związanych z Kaliszem i Wielkopolską południową. Stworzył scenariusze do blisko 50 wystaw muzealnych, a rok temu otrzymał Odznakę Honorową Miasta Kalisza. Zachowamy zmarłego w serdecznej pamięci.

21 lutego – zmarł prof. zw. dr inż. Jan Chajda - Rektor Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Stanisława Wojciechowskiego w Kaliszu (obecnie Akademii Kaliskiej) w latach 2008-2016, związany z Uczelnią od chwili jej powstania. Profesor był członkiem rzeczywistym Akademii Inżynierskiej w Polsce, członkiem Komitetu Metrologii i Aparatury Naukowej PAN oraz członkiem Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk (od 2012). Jego bogaty dorobek naukowy składał się z wielu patentów, opracowań i publikacji. Zostanie w naszej serdecznej pamięci.

24 lutego – dr Bogumiła Celer (członek Zarządu KTPN) znalazła się w gronie osób, którym przyznano Stypendium Marszałka Województwa Wielkopolskiego w dziedzinie kultury na rok 2022. W ramach stypendium Marszałka będzie realizowała projekt badawczy pt.: „Śladami Wiłkomirskich. W poszukiwaniu spuścizny członków muzycznej rodziny”.

10 marca – czasopismo „Polonia Maior Orientalis” t. VIII umieszczone zostało na platformie prowadzonej przez Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego - ejournals.eu.

15 marca – Polskie Towarzystwo Bibliologiczne we Wrocławiu zorganizowało spotkanie naukowe online, na które zaproszono z wykładem prof. Krzysztofa Walczaka (prezesa KTPN). Wystąpienie zatytułowane „Drukarskie rodziny Mehwaldów i Hindemithów z dolnośląskiego Jawora : ludzie, losy, spuścizna” przedstawiało dzieje rodzin drukarzy mieszkających i działających w Kaliszu w XIX i na początku XX w., a także dorobek wydawniczy ich warsztatów.

Wykład, wysoko oceniony przez członków PTB (m.in. profesorów Uniwersytetu Wrocławskiego), zgromadził ponad 40 osób przed monitorami komputerów.

16 marca – ukazały się „Studia Kaliskie = Studia Calisiensia” tom 9, pod red. prof. Jana Frąszczaka. W czasopiśmie znajdują się 22 artykuły i jedno omówienie, a ich twórcami w większości są pracownicy Wydziału Nauk Społecznych Akademii Kaliskiej, ale też studenci tej uczelni i inni zainteresowani. Walorem tego periodyku jest interdyscyplinarność tematów, które dotyczą aktualnych zagadnień związanych ze współczesnym otoczeniem oraz z czynnikami mającymi wpływ na jego funkcjonowanie. Artykuły omawiają problemy bezpieczeństwa rozpatrywane z punktów widzenia zarządzania z elementami psychologii, funkcjonowania jednostek samorządowych, czy działalności służby zdrowia, uczelni oraz wydawnictw stowarzyszenia. Trzeba zaznaczyć, że to bogactwo przedstawionych tematów jest wynikiem popularności czasopisma, gdyż obecnie jest wpisane na listę Ministerstwa Edukacji i Nauki, posiadając 20 punktów.

18 marca – w siedzibie Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk odbyło się posiedzenie naukowe, na którym wystąpiła mgr Żaneta Marszałek-Trzebińska z tematem „Obszary aktywności kobiecej powiatu kaliskiego w okresie II RP”. Spotkanie zorganizowane zostało przez Komisję Naukową KTPN, a poprowadził je przewodniczący dr Makary Górzyński.

Prelegentka – mgr filologii polskiej, doktorantka Uniwersytetu Opolskiego na Wydziale Nauk Społecznych, nauczyciel dyplomowany oraz ekspert i egzaminator w zakresie nauk humanistycznych, przedstawiała ruchy kobiet w środowiskach lokalnych w okresie międzywojennym. Zaprezentowała również przykłady kształtowania się działalności organizacyjnej kobiet, podejmowania inicjatyw o charakterze społeczno-oświatowym prowadzących do budowania aktywności oraz zmiany postaw i świadomości kobiet wiejskich powiatu kaliskiego.

23 marca – wyszła z druku bibliografia poświęcona Alfonsowi Parczewskiemu z serii „Katalogi i bibliografie” autorstwa prof. Ewy Andrysiak. Pierwsza edycja spisu dzieł wybitnego kaliszczanina i rektora Uniwersytetu Stefana Batorego w Wilnie, a także artykułów jemu poświęconych, ukazała się w 1992 r. i opracowana była przez tę samą autorkę. Po prawie 30 latach materiał został podwojony poprzez możliwość dotarcia do źródeł dotychczas niedostępnych, przechowywanych w bibliotekach rosyjskich, czeskich i austriackich.

24 marca – odbyło się spotkanie naukowe w formie online, na którym mgr Anna Tabaka miała wystąpienie pt. „Unikatowe fotografie ze stancyi ukraińskiej – prezentacja albumu o. archimandryty Hermana Kariakina ze zbiorów Muzeum Okręgowego Ziemi Kaliskiej”. Temat ten miał zwrócić uwagę na mieszkających w Kaliszu Ukraińców na początku XX w., by podkreślić trudne dzisiejsze czasy w 29 dzień agresji Rosji na Ukrainę.

26 marca – ukazało się wydawnictwo pt. „Funkcjonowanie i efektywność audytu wewnętrznego w jednostkach sektora finansów publicznych : wybrane zagadnienia”, którego autorami są Katarzyna Hady-Głowiak, Stanisław Hady-Głowiak, Anna Walenia i Małgorzata Wilczyńska. Celem książki jest przedstawienie analizy mierników charakteryzujących audyt efektywnościowy w jednostkach sektora finansów publicznych w Polsce, jak również prezentacja nowej koncepcji audytu wewnętrznego ukierunkowanego na efektywność oraz jego znaczenie w procesie zarządzania w tych jednostkach. Ponadto dla porównania przedstawiona została ocena funkcjonowania systemu audytu wewnętrznego zorganizowanego w wybranych państwach członkowskich Unii Europejskiej. Podsumowując jest to publikacja o zarządzaniu publicznym, która może służyć studentom i zainteresowanym tym kierunkiem nauki.

26 marca – w Collegium Novum Akademii Kaliskiej odbyło się XXXIV Walne Zgromadzenie Sprawozdawcze Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. W posiedzeniu uczestniczył m.in. członek honorowy KTPN prof. Artur Kijas (historyk, zajmujący się dziejami wschodniej Słowiańszczyzny w okresie kształtowania się państwowości kijowskiej, członek Komitetu Nauk Historycznych PAN) wraz z małżonką prof. Alicją Pihan-Kijasową. Zgromadzeni dokonali oceny działalności stowarzyszenia 2021 oraz zapoznali się z planami na przyszłość.

Koniec marca – wyszła z druku książka dr. Makarego Górzyńskiego (członka Zarządu KTPN) pt. „Skok w nieznanie. Procesy modernizacyjne, architektura i polityki przestrzenne w Kaliszu początków XX wieku”, którą warto odnotować. Publikacja została wydana przez Akademię Kaliską im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego, a przygotowana była na podstawie zmienionych fragmentów pracy doktorskiej autora. Przedstawia ona historię architektury, rozwoju przestrzennego, polityki zarządzania przestrzenią oraz debat o modernizacji i kierunkach rozwojowych Kalisza, jako nadgranicznego miasta gubernialnego w Królestwie Polskim między 1902 a 1914 rokiem.

6 kwietnia – w ramach współpracy Kalisza z miastami partnerskimi, miała miejsce wizyta władz miasta oraz delegacji w skład której wchodził m.in. prof. Krzysztof Walczak

(prezes Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk) w Hamm. Początek tej owocnej przez lata współpracy miał w roku 1991, gdy to m.in. prof. Krzysztof Walczak - ówczesny przewodniczący Rady Miejskiej Kalisza podpisał umowę partnerską między tymi miastami, a współpraca ta jest kontynuowana do dziś. Warto również zaznaczyć, że obecna wizyta związana z wymianą doświadczeń okazała się bardzo korzystna dla Miasta Kalisza.

8 kwietnia – delegacja z Kalisza, reprezentująca Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk (prof. Krzysztof Walczak, prof. Ewa Andrysiak, dr Bogumiła Celer, mgr Ewa Obala, mgr Marcin Mikołajczyk) wzięła udział w nadzwyczajnym Walnym Zebraniu Członków Polskiego Towarzystwa Bibliologicznego Oddział Wrocławski, podczas którego prof. Krzysztof Migoń (Członek Honorowy KTPN) wygłosił referat zatytułowany „Bibliologia ukraińska. Próba opisu i oceny”. Spotkanie odbyło się w sali Instytutu Informatyki i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego, a wśród uczestników gościem była prof. Emilia Ohar z Ukraińskiej Akademii Drukarstwa we Lwowie oraz prof. Anna Żbikowska-Migoń (Członek Honorowy KTPN). Podczas zebrania odbyły się również wybory prezesa PTB, którym jednomyślnie została Magdalena Lamperska, kierownik Biblioteki Instytutu Informatyki i Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Wrocławskiego, zaprzyjaźniona z naszym towarzystwem.

8 kwietnia – wydrukowana została książka pt. „Centralny Ośrodek Szkolenia Służby Więziennej w Kaliszu w latach 1950-2019” pod redakcją Krzysztofa Jędrzejaka, Bogdana Nowaka, Pawła Szczepaniaka, Edwarda Wasilewskiego i Macieja Okrasy. Monografia poświęcona jest funkcjonowaniu Ośrodka przez prawie 70 lat istnienia i omawia m.in. działalność dydaktyczną, naukową, wychowawczą, socjalną placówki. Zawiera również opinie i wspomnienia przełożonych, współpracowników, komendantów, wykładowców i absolwentów COSSW. Publikacja wydana została przez Polskie Towarzystwo Penitencjarne oraz Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk i posiada dodatek w formie płytki CD, zawierający materiały ilustracyjne.

21 kwietnia – w budynku Wyższej Szkoły Kadr Menedżerskich w Koninie zorganizowane zostało przez redakcję rocznika „Polonia Maior Orientalis” spotkanie z dr Violetą Wiernicką z Uniwersytetu Łódzkiego na temat „Prawosławna społeczność Konina i okolic oraz jej cerkiew”. Patronat nad wydarzeniem sprawowało Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk oraz Wyższa Szkoła Kadr Menedżerskich.

21 kwietnia – na platformie teams odbyło się kolejne spotkanie kaliskich badaczek i badaczy sztuki, architektury i kultury artystycznej. Wykład pt. „Trasowanie Kalisza w XX wieku. Problemy komunikacyjne w urbanistyce” wygłosił dr Makary Górzyński. Prelekcja była zapowiedzią konferencji „Trasowanie miasta. Samochodowe arterie komunikacyjne a urbanistyczne otoczenie zabytkowe wczoraj, dziś i jutro”, organizowanej przez Ośrodek Badań Regionalnych Akademii Kaliskiej i Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk w Collegium Novum Akademii Kaliskiej.

18 maja – w Bibliotece Akademii Kaliskiej miała miejsce promocja dwóch książek, którą poprowadził prezes KTPN prof. Akademii Kaliskiej Krzysztof Walczak. Pierwsza

zaprezentowana została „Melania Parczewska (1850-1920). Nauczycielka, społeczniczka, pisarka” z serii „Kaliszanie”. Autorki publikacji prof. Ewa Andrysiak (pracownik naukowy Ośrodka Regionalnego Akademii Kaliskiej i wiceprezes KTPN) i dr Elżbieta Steczek Czerniawska (dyrektor Biblioteki Akademii Kaliskiej i wiceprezes KTPN) przedstawiły biografię i twórczość literacką bohaterki oraz zaznaczyły jej aktywną działalność społeczną, tak ważną dla Kalisza. Druga publikacja poświęcona była bratu Melanii, czyli Alfonsowi Parczewskiemu, którego bibliografię przygotowała prof. Ewa Andrysiak.

Na promocję przybyło wiele osób, w tym m.in.: Prorektor ds. Nauki Akademii Kaliskiej prof. Katarzyna Sygít, Naczelnik Wydziału Kultury i Sztuki, Sportu i Turystyki Urzędu Miejskiego w Kaliszu Grażyna Dziedzic, Przewodniczący Rady Miasta Kalisza Tadeusz Skarżyński, a także profesorowie, pracownicy i bibliotekarze Akademii Kaliskiej oraz członkowie Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk i wiele innych osób.

28 maja – w Akceleratorze Kultury odbyło się spotkanie związane z promocją książki pt. „Centralny Ośrodek Szkolenia Służby Więziennej w Kaliszu w latach 1950-2019” pod red. Krzysztofa Jędrzejaka, Bogdana Nowaka, Pawła Szczepaniaka, Edwarda Wasilewskiego i Macieja Okrasy, stanowiącej dwieście dwudziestą piątą edycję Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Powitania dokonali prezes Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk prof. Krzysztof Walczak i honorowy prezes Polskiego Towarzystwa Penitencjarnego płk Bogdan Nowak. Wykład okolicznościowy wygłosił szczególnie gość prof. Andrzej Rzepliński (prof. Uniwersytetu Warszawskiego, honorowy prezes PTP). Następnie o modelach szkolenia personelu więziennego mówił dr Paweł Szczepaniak, a w debacie wzięli udział pozostali redaktorzy publikacji, jak również senator RP dr inż. Janusz Pęcherz i przybyli goście. Monografię uznano za ważne dzieło, dokumentujące blisko siedemdziesięcioletnią działalność ośrodka, stanowiącego niegdyś instytucjonalny model profesjonalnego kształcenia kadry więziennej.

W spotkaniu wzięli udział m.in. Wiceprezydent Miasta Kalisza Mateusz Podsadny, dawni pracownicy i wychowankowie COSSW, a także członkowie Polskiego Towarzystwa Penitencjarnego z całej Polski.

27 maja – wyszła drukiem „Kronika kościelna Kalisza” ks. Jana Sobczyńskiego, tom 1 (za lata 1901-1905), której edycji podjęli się dr hab. Agata Walczak-Niewiadomska oraz prof. Krzysztof Walczak. Jest to dzieło ważne dla dziejów Kalisza, ponieważ przez lata przechowywane w formie rękopisu w zasobach Archiwum Diecezjalnego we Włocławku, przynosi niezwykle istotne informacje o działalności duszpasterskiej proboszcza kościoła św. Mikołaja ks. Jana Sobczyńskiego, pokazuje losy świątyni za czasów jego działalności (np. działania konserwacyjne, inicjatywy upiększania kościoła), jak również relacjonuje życie społeczne i kulturalne Kalisza tamtych lat. Szczególnie ten ostatni aspekt wnosi wiele do historiografii miasta, pozwalając zobaczyć Kalisz tych lat oczami jednego z najwybitniejszych jego mieszkańców.

30 maja – w kościele katedralnym św. Mikołaja w Kaliszu odbyło się sympozjum popularnonaukowe poświęcone życiu i działalności ks. prałata Jana Nepomucena Sobczyńskiego, wieloletniego proboszcza parafii św. Mikołaja, upamiętniające 80. rocznicę śmierci wybitnego kapłana i społecznika. Organizatorem był proboszcz parafii kate-

dralnej ks. prałat Adam Modliński przy współpracy Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, zaś patronat honorowy objął Biskup Kaliski ks. Damian Bryl.

Program sympozjum obejmował następujące wystąpienia: o Kaliszu w latach działalności ks. Jana Sobczyńskiego mówił prof. Akademii Kaliskiej Krzysztof Walczak (prezes KTPN), dr hab. Agata Walczak-Niewiadomska (Uniwersytet Łódzki, członek KTPN) przypomniała postać księdza oraz jego dokonania, z kolei ks. dr Jarosław Powąska przybliżył duszpasterską posługę autora kroniki, zaś dr Ewa Andrzejewska (z MOZK) zreferowała temat „Ksiądz Jan Sobczyński jako gospodarz zabytkowej świątyni”. Sympozjum zakończyło wystąpienie Moniki Sobczak-Waliś (MBP im. A. Asnyka w Kaliszu, członek KTPN), która przedstawiła krąg współpracowników ks. Jana Sobczyńskiego w świetle zapisów w księdze meldunkowej (1915-1931). Na koniec prof. Krzysztof Walczak przedstawił edycję pierwszego tomu „Kroniki kościelnej Kalisza”, dzieła ks. Jana Sobczyńskiego, przechowywanego dotąd wyłącznie w rękopisie w zasobach Archiwum Diecezji Włocławskiej, wydane przez KTPN w opracowaniu Agaty Walczak-Niewiadomskiej i Krzysztofa Walczaka.

Sympozjum uświetnione było muzyką organową i zgromadziło wielu słuchaczy.

1 czerwca – ukazał się kolejny tom czasopisma „Polonia Maior Orientalis. Studia z dziejów Wielkopolski Wschodniej”, T. 9 pod redakcją prof. Piotra Gołdyna. Wydawnictwo to jest na liście Ministerstwa Edukacji i Nauki wśród czasopism recenzowanych i posiada 20 punktów.

2 czerwca – w siedzibie Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk odbyło się posiedzenie naukowe, zorganizowane przez Komisję Naukową z dr. Makarym Górczyńskim na czele. Tematem spotkania była nowoczesna diagnostyka nowotworowa z wykorzystaniem krążących komórek nowotworowych czerniaka (CMC), którą przedstawiła doktorantka i członek naszego Towarzystwa mgr Paula Kamińska.

7 czerwca – w siedzibie Polskiego Teatru Tańca w Poznaniu Marszałek Marek Woźniak wręczył nagrody oraz stypendia ludziom kultury działającym w Wielkopolsce. Wśród wyróżnionych znalazła się dr Bogumiła Celer (skarbnik KTPN), która w ramach stypendium ma zrealizować projekt pt. „Śladami Wilkomirskich. W poszukiwaniu spuszczony członków muzycznej rodziny”.

9 czerwca – miała miejsce w Collegium Novum Akademii Kaliskiej Ogólnopolska Konferencja Naukowa pt. „TRASOWANIE MIASTA. Samochodowe arterie komunikacyjne a urbanistyczne otoczenie zabytkowe dawniej, dziś i jutro”. Zorganizowana została przez Pracownię Historii Sztuki i Kultury Artystycznej Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk oraz Ośrodek Badań Regionalnych Akademii Kaliskiej im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego. Konferencję otworzyli prof. Krzysztof Walczak (kierujący OBR i prezes KTPN) oraz kierownik programowy tego spotkania naukowego dr Makary Górczyński. Prelegenci całodniowego spotkania skupili się na tematach związanych z arteriami komunikacyjnymi w przestrzeni miasta historycznego, jak również z projektowaniem tras komunikacyjnych miast i skutkami jakie wywołują oraz przedstawiali miasta zabytkowe wraz z rozwiązaniami komunikacyjnymi, biorąc pod uwagę perspektywy po-

równawcze. Całość tego spotkania naukowego zamknął dr Makary Górzyński referatem pt. „Trasowanie miasta zabytkowego: kaliskie uwarunkowania historyczne i perspektywy zmian”.

Konferencja objęta była patronatem Komitetu Architektury i Urbanistyki Polskiej Akademii Nauk, Prezydenta Miasta Kalisza oraz Rektora Akademii Kaliskiej. Towarzyszyła jej wystawa „Kalisz w budowie 1916-1939 : Kalisz under construction 1916-1939” oraz kiermasz wydawnictw Akademii Kaliskiej i Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Obrady zaszczylicili: Prezydent Miasta Kalisza Krystian Kinastowski, Prorektor Akademii Kaliskiej prof. dr hab. n. med. i n. o zdr. Katarzyna Sygit, Przewodniczący Rady Miejskiej Tadeusz Skarżyński, prof. Jadwiga Roguska (architekt, historyk architektury, nauczyciel akademicki Wydziału Architektury Politechniki Warszawskiej i Wyższej Szkoły Ekologii i Zarządzania w Warszawie, członek Komitetu Architektury i Urbanistyki Polskiej Akademii Nauk), dr Izabela Rącka (prodziekan ds. Organizacji, Rozwoju i Współpracy z Otoczeniem Akademii Kaliskiej) oraz wielu innych zainteresowanych tematem gości.

10 czerwca – w Hali Widowiskowo-Sportowej w Rychwale miało miejsce sympozjum połączone z promocją IX tomu „Polonia Maior Orientalis”. W sympozjum referaty przedstawili - Robert T. Tomczak i Piotr Gołdyn, jak również za nieobecnych (chorych) wypowiedzi ich odczytali Krzysztof Kupiński i Krzysztof Płachciński. Na spotkaniu były władze gminy Rychwał - burmistrz Stefan Działara i wiceburmistrz Ewa Jędrzejczak oraz przewodniczący rady gminy Rychwał Roman Drewniak, który prowadził sesję.

24 czerwca – do rąk czytelników trafił tomik poezji pt. „Miłość, ach to ty” autorstwa prof. dr. hab. n. med. Mariana Sygita (lekarza i wykładowcy m.in. Wydziału Nauk o Zdrowiu Akademii Kaliskiej). Tomik został wydany przez Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, a zamieszczone w nim utwory są kontynuacją wcześniejszej publikacji „Życie, ach to ty” wydanej przez Akademię Kaliską. Twórca przedstawił swoją poezję, pełną nadziei i ciepła, która łączy się z jego osobistymi przeżyciami i spojrzeniem na świat. Książeczka ukazała się w jego 50-rocznicę pracy zawodowej, 30-lecie uzyskania tytułu profesora i 50-lecie zainteresowania się poezją.

24 czerwca – w Collegium Medicum w pięknej oprawie muzycznej odbyła się promocja tomiku wierszy pt. „Miłość, ach to ty”, autorstwa prof. dr. hab. n. med. Mariana Sygita, zorganizowana przez Bibliotekę Akademii Kaliskiej i Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk. Tomik ten powstał dzięki inicjatywie wiceprezes naszego stowarzyszenia, a zarazem dyrektor Biblioteki Akademii Kaliskiej dr Elżbiety Steczek Czerniawskiej.

3 lipca – w Russowie odbyła się „Niedziela u Niechciców” zorganizowana przez Muzeum Okręgowe Ziemi Kaliskiej, podczas którego to wydarzenia można było zwiedzić dworek, obejrzeć wystawę „Dąbrowska w podróży”, posłuchać muzyki, śpiewów, skosztować swojskiego jedzenia i zaopatrzyć się w wyroby rękodzielnicze i książki regionalne, które oferowało Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk.

19 lipca – wyszła z druku książka pt. „Ryzyko i kontrola w organizacji” pod red. Jarosława Wołęjszo, Krzysztofa Rejmana i Małgorzaty Wilczyńskiej. W publikacji przedstawione są poglądy teoretyków i praktyków odnośnie stosowania w naukach o zarządzaniu i organizacji problemów ryzyka, kontroli i audytu. Zinterpretowany przez autorów przedmiot badań jest wynikiem codziennych obserwacji i zastosowań pod względem zgodności z określonymi standardami, wzorcami, przepisami prawa, normami lub przepisami wewnętrznymi organizacji (polityki, procedury).

21 lipca – ukazała się jednodniówka pt. „Patroni kaliskich ulic w świetle >Słownika biograficznego Wielkopolski południowo-wschodniej<”, do której projekt graficzny i skład wykonała dr Bogumiła Celer, a tekst ułożyły B. Celer i H. Karolewska. Edycja ta jest jednym z elementów projektu „Biografistyka w perspektywie regionalnej” dofinansowanego ze środków budżetu państwa w ramach programu Ministra Edukacji i Nauki pod nazwą „Nauka dla Społeczeństwa” nr projektu NdS/529407/2021/2021, prowadzonego przez panią doktor. Jednodniówka wydana przez Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, ukazała się m.in. z okazji 50-lecia pracy naukowej i zawodowej prof. Krzysztofa Walczaka (prezesa KTPN i inicjatora „Słownika biograficznego Wielkopolski południowo-wschodniej”) oraz 35-lecia Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Jej dostęp do elektronicznej wersji jest pod linkiem: https://www.ktpn.org/post/patroni-kaliskich-ulic-jednodni%C3%B3wka-ktpn?fbclid=IwAR2-RkueUG2J3Zo--xoUdkHOT7Hvjo3veiLi8Pfd_nizXl62hfSnbBnz9hM

22 sierpnia – została wydrukowana i warta jest przedstawienia książka pt. „Nauka i szkolnictwo wyższe w Kaliszu na łamach czasopism regionalnych. Bibliografia za lata 1945-2020” autorstwa prezesa Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk prof. Akademii Kaliskiej Krzysztofa Walczaka. Bibliografia została wydana przez Akademię Kaliską i zawiera dane bibliograficzne dotyczące początków i rozwoju szkolnictwa wyższego w Kaliszu. W publikacji ujęte są także działania kaliskich stowarzyszeń naukowych, takich jak - Kaliskie Towarzystwo Lekarskie (1877) i Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk (1987). Opisy bibliograficzne ułatwią badaczom dotarcie do informacji o formowaniu się w Kaliszu zrębów działań naukowych oraz placówek szkolnictwa wyższego, a także przypomną sylwetki ludzi uczestniczących w tych procesach.

25 sierpnia – tom IV periodyku „Polonia Maior Orientalis. Studia z dziejów Wielkopolski Wschodniej” pod red. prof. Piotra Gołdyna wprowadzony został na platformę czasopism Uniwersytetu Jagiellońskiego

25 sierpnia – ukazała się książka pt. „Ryzyko i niepewność w bezpieczeństwie informacji” pod red. Jarosława Wołęjszo, Krzysztofa Rejmana i Małgorzaty Wilczyńskiej. Ujęte w monografii artykuły mają charakter teoretyczny i praktyczny, ale również interdyscyplinarne. Dążeniem autorów było pokazanie wyników badań i wyciągniętych wniosków na temat ryzyka bezpieczeństwa informacji w zarządzaniu instytucjami i innymi formami potrzebującymi ochrony.

29-30 sierpnia – miała miejsce wizyta przedstawicieli Rady Programowej Międzynarodowego Centrum Kultury w Krakowie składającej się z wybitnych historyków, polityków, historyków sztuki, kulturoznawców czy historyków literatury. Delegacja odwiedziła Wielkopolskę w ramach dorocznego, wyjazdowego seminarium naukowego. W programie było zwiedzanie muzeów i zabytków oraz przestrzeni pamięci historycznej w regionie, a zwłaszcza w Kaliszu. Plan wizyty opracował dr Makary Górczyński, jak również podjął się przewodniczyć wycieczce oprowadzając i przedstawiając przybyłej delegacji historyczne miejsca. 29 sierpnia uczestniczyli oni w spacerze historycznym po śródmieściu Kalisza, podczas którego obejrzeli nie tylko międzywojenne centrum miasta i jego główne zabytki architektury, ale także przemysłowe i mieszkaniowe przedmieścia. Nie zabrakło wizyty w kaliskim parku i nad malowniczymi kanałami Proсны, zakończonej wspólną kolacją.

Drugi dzień wielkopolskiego seminarium rozpoczął się od odwiedzin w siedzibie Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk przy Placu św. Józefa, gdzie gości podejmowali - prezes KTPN prof. Krzysztof Walczak, wiceprezes prof. Ewa Andrysiak i dr Makary Górczyński. Spotkanie rozpoczęło się prelekcją prof. K. Walczaka o działaniach naukowych KTPN w obszarze nauk humanistycznych i o kaliskim środowisku badań historycznych. Wystąpienie było połączone z pokazem kilkudziesięciu wydawnictw naukowych i popularnonaukowych, wydanych przez KTPN, a wzbudzających żywe zainteresowanie krajowego środowiska naukowego. Dr M. Górczyński zaprezentował zebranim dzieje kultury pamięci i upamiętniania w międzywojennym Kaliszu na przykładach rozbranych i wzniesionych wówczas pomników. Po wystąpieniach potoczyła się dyskusja, po czym goście pojechali na dalszą wizytację do Turku i do Kościelca koło Koła.

W wizycie wzięli udział m.in.: dyrektor Międzynarodowego Centrum Kultury Agata Wąsowska-Pawlik, dyrektor Instytutu Dziedzictwa Europejskiego MCK prof. Jacek Purchla i Przewodniczący Rady Programowej MCK prof. Andrzej Chwalba, którzy mieli świetną okazję do spotkania ze środowiskiem regionalnych badań historycznych, rozwijających się w Kaliszu i regionie w dużej mierze dzięki działaniom Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk.

2 września – odbyło się spotkanie w Domu Pomocy Społecznej w Kaliszu z zaproszoną z wystąpieniem wiceprezes Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk prof. Ewą Andrysiak, która mówiła o Melanii Parczewskiej - nauczycielce, działaczce, społeczniczce, pisarce oraz siostrze Alfonsa Parczewskiego. Na uroczystości miało miejsce również otwarcie wystawy „Słynni Kaliszanie” Jakuba Multana, na którym autor ekspozycji i dyrektor placówki Marcin Ferenc wręczyli pani profesor okazjonalny portret poświęcony bohaterce prelekcji, w dowód wdzięczności za opiekę i współpracę z artystą. Z kolei od prelegentki mieszkańcy placówki otrzymali do biblioteki ufundowane przez Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk wszystkie dotychczas wydane tomiki z serii „Kaliszanie” przedstawiające znane kaliskie postacie.

3 września – po raz dziesiąty odbyło się Święto Ulicy Niecałej. W tym jubileuszowym wydarzeniu wzięli udział wystawcy z całej Polski, w tym swój udział miało również Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk prezentując książkę kaliską. Ciekawa oferta wydawnicza budziła wielkie zainteresowanie wśród mieszkańców miasta oraz miłośników książki regionalnej.

3 września – miała miejsce konferencja popularnonaukowa o tematyce historycznej, zorganizowana przez Stowarzyszenie Kłódawskie Dwory, która była wkładem w tegoroczne Europejskie Dni Dziedzictwa. Jednym z prelegentów był prof. UAM dr hab. Piotr Gołdyn (członek Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, redaktor naczelny czasopiisma „Polonia Maior Orientalis”), przedstawiając tematykę ziemiaństwa na łamach periodyku który prowadzi.

11 września – w ramach 30. edycji Europejskich Dni Dziedzictwa odbyło się spotkanie zorganizowane przez pastora Michała Kühna, proboszcza Parafii Ewangelicko-Augsburskiej w dawnej Fabryce Fortepianów i Pianin Arnolda Fibigera (obecnie Calisia One). Poświęcone było dziedzictwu historyczno-kulturowemu protestantyzmu w Kaliszu i regionie. Zgodnie z programem wykład o historii i ludziach społeczności ewangelickiej mieszkającej w Kaliszu, wygłosił prezes KTPN, prof. Akademii Kaliskiej Krzysztof Walczak, zaś Mariusz Chojnacki wójt gminy Ceków przybliżył temat „Olendry w Gminie Ceków”, także o kaliskiej parafii ewangelickiej po 1945 r. mówił pastor Michał Kühn. Spotkanie stało się też okazją by poinformować o powstaniu książki poświęconej kształtowaniu się kaliskiej burżuazji (w czym znaczący udział mieli miejscowi ewangelicy) autorstwa dr. Sławomira Przygodzkiego, który przybliżył zawartość dzieła, znajdującego się aktualnie na maszynach drukarskich.

10 września – na kaliskich plantach odbył się targ, na którym były liczne stoiska handlowe i promocyjne. Wystawcy prezentowali kwiaty, przetwory, miód, rękodzieło oraz książki, a deszcz nie odstraszył odwiedzających. Wśród tych atrakcji, można było zapoznać się z kaliską książką, która czekała na stoisku Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk

13 września – w ramach spotkania poświęconego rodzinie Wiłkomirskich w PBP Książnicy Pedagogicznej im. A. Parczewskiego w Kaliszu prezentowana została wystawa pt. „Dziedzictwo Wiłkomirskich. Pamiątki. Fotografie. Wspomnienia”, której kuratorem była dr Bogumiła Celer, przewodniczącej Pracowni Encyklopedii i Słowników KTPN. Wystawa była jednym z elementów spotkania zrealizowanego w ramach 30. Europejskich Dni Dziedzictwa.

23 września – zmarł młody naukowiec mgr. inż. arch. Mateusz Rabiega - absolwent Politechniki Wrocławskiej oraz Instytutu Historii Sztuki Uniwersytetu Wrocławskiego, w którym prowadził badania dotyczące architektury mieszczańskiej w procesach odbudowy Kalisza po 1914 roku. Od 2019 był członkiem Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk działając w Pracowni Historii Sztuki i Kultury Artystycznej KTPN. Pochowany został na Cmentarzu Miejskim w Kaliszu. Zostanie na zawsze w naszej serdecznej pamięci.

22 i 23 września – w Książnicy Pedagogicznej im. A. Parczewskiego miała miejsce Ogólnopolska Konferencja Naukowa pt. „Spuścizny w zbiorach archiwalnych, bibliotecznych i muzealnych” zorganizowana przez Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk oraz Pracownię Encyklopedii i Słowników KTPN. Na konferencję przybyli naukowcy, bibliotekarze, archiwiści, muzealnicy, genealodzy, przedstawiciele władz miasta oraz

uczelnii i instytucji naukowych z wielu miast w Polsce, jak również ze Lwowa. To naukowe wydarzenie było dedykowane prof. Akademii Kaliskiej dr hab. Krzysztofowi Walczakowi (nauczycielowi akademickiemu, regionaliście, prezesowi Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk i członkowi Rady Towarzystw Naukowych Polskiej Akademii Nauk) w 50-lecie jego pracy naukowej i zawodowej. Przewodniczącą Komitetu Organizacyjnego Konferencji była dr Bogumiła Celer, a w skład zespołu organizacyjnego weszli: sekretarz konferencji Marcin Mikołajczyk oraz członkowie: Anna Lisiecka, Henryka Karolewska, Róża Pomiecińska, Anna Wojtyńska i Aldona Zimna.

24 września – w Cieszkowie odbył się jubileusz 50-lecia pracy naukowej prof. dr hab. Jerzego Pietrzaka - historyka, regionalisty, senatora I kadencji (1989–1991), dyrektora gabinetu Marszałka Senatu - Alicji Grześkowiak (1997-2001), a także wykładowcy w Instytucie Historycznym Uniwersytetu Wrocławskiego. Od 1988 r. Pan Profesor jest członkiem Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, a w latach 1988-1992 był jego wiceprezesa. Warto zaznaczyć, że był także odznaczony m.in. Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski.

Uroczystości rozpoczęły się w kościele pw. Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny w Cieszkowie, gdzie profesor został 27 lipca 1942 r. potajemnie ochrzczony. Mszę celebrował prof. biskup Jan Kopiec, a w zjeździe udział wzięła rodzina oraz goście z Wielkopolski i Śląska. Kalisz reprezentowała dr Grażyna Schlender, dyrektor Archiwum Państwowego w Kaliszu, jak również prof. Akademii Kaliskiej dr hab. Krzysztof Walczak, prezes KTPN.

30 września – efekt grantu Narodowego Centrum Nauki w ramach konkursu Miniatura 5, prowadzonego przez dra Makarego Górzyńskiego zatytułowany „Planowanie administracyjne rozwoju przestrzennego miast w guberniach Królestwa Polskiego 1867-1915. Wybór źródeł archiwalnych”, realizowany w Ośrodku Badań Regionalnych Akademii Kaliskiej im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego, we współpracy z Kaliskim Towarzystwem Przyjaciół Nauk jest dostępny online jako plik PDF z tłumaczeniami archiwaliów dot. planowania przestrzennego miast w czasach caratu w Polsce.

4 października – wyszło kolejne wydawnictwo KTPN w wersji elektronicznej, ze względu na wyczerpanie nakładu. Jest to „Dziewiętnastowieczny Teatr Miejski w Kaliszu. Architektura i polityki kulturowe na peryferiach imperium” autorstwa dra Makarego Górzyńskiego

6 października – w Państwowej Szkole Muzycznej im. Henryka Melcera w Kaliszu odbyła się promocja druku bibliofilskiego pt. „Maria Konopnicka Kaliszowi”. Wieczór poprowadziła dyrektor szkoły Magdalena Nowak oraz prezes Towarzystwa Przyjaciół Książki w Kaliszu prof. Ewa Andrysiak. Spotkanie rozpoczęło się koncertem „Maria Konopnicka na każdą porę roku” w wykonaniu chóru szkoły, duetu rytmiczek, wokalistów, zespołów kameralnych oraz solistów- instrumentalistów. Na koniec części artystycznej wykonano kompozycję „Kaliszowi” Henryka Melcera, do tekstu Marii Konopnickiej, w opracowaniu Andrzeja Henryka Bączyka, którą wykonali pedagodzy szkoły.

W drugiej części słuchacze mieli przyjemność wysłuchać pięknej opowieści o kaliskiej pisarce, którą przedstawiła autorka wstępu promowanej książeczki Aneta Kolańczyk.

Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk również włączyło się w to wydarzenie wystawiając min. edycje utworów Marii Konopnickiej ze swoich bibliotecznych zbiorów. W ten sposób przyłączyło się do obchodów roku Marii Konopnickiej.

14 października – Prof. Akademii Kaliskiej Ewa Andrysiak – wiceprezes Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk i prezes Towarzystwa Przyjaciół Książki w Kaliszu, uczestniczyła w wyjątkowym spotkaniu „Stulecia w stulecie”, czyli uroczystości bibliofilsko-literackiej Towarzystwa Bibliofilów w Warszawie, która odbyła się w pałacu w Chrzęsem koło Warszawy. Podczas spotkania pani profesor dostąpiła zaszczytu wręczenia Orderu Białego Kruka ze Słonecznikiem (odznaczenie przyznawane jest za wybitną działalność bibliofilską). Aktu dokonał Zbigniew Józwik - bibliofil z Lubelskiego Towarzystwa Miłośników Książki i Towarzystwa Bibliofilów Polskich w Warszawie.

18-20 października – z okazji 150-lecia utworzenia Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie, odbyła się międzynarodowa konferencja naukowa pt. „Świat w obliczu nowych wyzwań”. W konferencji udział wzięły osoby cieszące się najwyższym autorytetem w różnych dziedzinach nauki, w większości to członkowie PAU, którzy przedstawili najnowsze osiągnięcia w swoich dyscyplinach. Wśród uczestników tego naukowego spotkania, byli również reprezentanci wielu towarzystw naukowych, władze Krakowa oraz licznie przybyli goście. Kalisz reprezentował prof. Akademii Kaliskiej Krzysztof Walczak - prezes Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk.

20-22 października – w Gdańsku, Rada Towarzystw Naukowych przy Prezydium PAN oraz Zarząd Gdańskiego Towarzystwa Naukowego obchodzącego 100-lecie istnienia, zorganizowali III Kongres Towarzystw Naukowych pt. „Społeczny wymiar działalności towarzystw naukowych”. Celem kongresu była dyskusja nad znaczeniem uczestnictwa towarzystw naukowych i stowarzyszeń naukowo-technicznych w kształtowaniu świadomości społecznej oraz nad ich rolą w rozwoju nauki, kultury i gospodarki w wymiarze regionalnym i ponadregionalnym. Przedmiotem refleksji były także aktualne problemy miejsca społecznego ruchu naukowego w systemie nauki i państwa.

Wśród uczestników i zaproszonych gości była także czteroosobowa delegacja Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, którą reprezentowali: prezes KTPN prof. Krzysztof Walczak, wiceprezes prof. Ewa Andrysiak, skarbnik dr Bogumiła Celer i członek Zarządu Ewa Obała. Podczas obrad przez kaliską ekipę przedstawione zostały referaty: „Biblioteki ogólnych regionalnych towarzystw naukowych i ich znaczenie w zmieniającym się pejzażu nauki” wygłoszony przez dr hab. prof. Akademii Kaliskiej Krzysztofa Walczaka oraz „Biografistyka w działalności regionalnych towarzystw naukowych. Przegląd inicjatyw” zreferowała dr Bogumiła Celer.

25 października – w Teatrze im. Wojciecha Bogusławskiego odbyła się uroczysta Inauguracja Roku Kulturalnego 2022/2023, na której wręczono doroczne nagrody twórcom, animatorom życia kulturalnego, mecenasom kultury oraz osobom i instytucjom,

które przyczyniły się do upowszechniania kultury. Wśród nagrodzonych była dr Bogumiła Celer (skarbnik KTPN), która otrzymała Nagrodę Prezydenta Miasta Kalisza za popularyzację i ochronę dziedzictwa kulturowego oraz Urszula Zybura (członek KTPN) za działalność literacką i wydawniczą. Zaś okolicznościowy grawerton otrzymało m.in. Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk z uwagi na jubileusz 35-lecia działalności, który na ręce prezesa KTPN prof. Krzysztofa Walczaka przekazał Prezydent Miasta Kalisza Krystian Kinastowski.

W październiku – ukazała się książka pt. „Dedykacje i autografy w pracach ofiarowanych profesor Hannie Tadeusiewicz” pod red. prof. Krzysztofa Walczaka, ze wstępem prof. Ewy Andrysiak. Jest to bibliofilskie wydanie, w którym zaprezentowane zostały dedykacje zbierane przez lata i stanowiące zbiór prywatny Pani Profesor Hanny Tadeusiewicz (Członka Honorowego KTPN). Publikacja wydana została, jako dar dla Pani Profesor przez kaliskich przyjaciół.

27 października – w siedzibie Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk miało miejsce spotkanie naukowe, na którym wystąpiła prof. Akademii Kaliskiej Ewa Andrysiak z tematem „Encyklopedia książki kaliskiej. Założenia, podjęte prace, oczekiwane rezultaty”. Pani profesor omówiła prace rozpoczęte w 2012 r. nad tym dziełem i wyraziła nadzieję na jego wznowienie. Zachęcała także licznie przybyłych uczestników spotkania do współpracy.

1 listopada – na dwóch kaliskich nekropoliach odbyła się 22. kwesta na rzecz ratowania zabytkowych kaliskich cmentarzy przy Rogatce. Wśród wolontariuszy na Cmentarzu Miejskim, kwestowała na renowację zabytkowych nagrobków mgr Ewa Obała (Członek Zarządu Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk).

8 listopada – wyszła z druku książka „O bibliografii Kalisza ; historia, stan prac i zamierzenia” autorstwa prof. Akademii Kaliskiej dr hab. Ewy Andrysiak (wiceprezes KTPN). Publikacja opisuje dzieje bibliografii kaliskich i Kalisza dotyczących, które w dobie społeczeństwa zasypywanego informacjami są niezwykle przydatne badaczom problemów regionalnych lub lokalnych. W książce tej autorka zadała sobie trud przedstawienia historii kaliskiej bibliografii, jej dorobku na przestrzeni lat oraz podała zamierzenia i oczekiwania z nimi związane.

17 listopada – w siedzibie Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk odbyło się spotkanie naukowe zorganizowane przez Komisję Naukową, poświęcone wystąpieniu na temat dziejów osadnictwa ewangelickiego na terenach pogranicza guberni kaliskiej. Spotkanie poprowadził Marcin Mikołajczyk, a głos zabrał Marek Małecki - historyk, regionalista, przedstawiając wspólnotę mniejszości narodowej oraz religijnej, istniejącej na ziemi kaliskiej od XVIII do XX w.

22 i 23 listopada – w Collegium Oecologicum na terenie Kampusu Akademii Kaliskiej przy ul. Poznańskiej oraz w Collegium Novum przy ul. Nowy Świat odbyła się Ogólnopolska Konferencja Naukowa pt. „Prakseologia współdziałania podmiotów od-

powiedzianych za bezpieczeństwo w sytuacjach kryzysowych”. Organizatorem tego naukowego przedsięwzięcia był Instytut Nauk o Bezpieczeństwie z prof. Jarosławem Wołęjszo (członkiem KTPN) na czele i Wydział Nauk Społecznych, działającym pod opieką dziekan prof. Beaty Wenerskiej. Nad całością czuwał przewodniczący komitetu organizacyjnego dr Paweł Kamiński (członek KTPN), a sekretariat konferencji prowadził m.in. dr Wiesław Jaszczur (członek KTPN). Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk było współorganizatorem tego wydarzenia, jak również miało możliwość przedstawienia swojej oferty wydawniczej, którą opiekowała się Ewa Obała. Wśród bogatego zestawu referatów znalazły się także wystąpienia naszych członków - dr Samanty Kowalskiej, dr Małgorzaty Wilczyńskiej i dr. inż. Jerzego Wypycha.

24 listopada – Pracownia Historii Sztuki i Kultury Artystycznej Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk z przewodniczącą dr Iwoną Barańską zorganizowała spotkanie naukowe na platformie teams z dr. Makarym Górzyńskim nt. „Architektura dla szkolnictwa wyższego w Kaliszu: historia, teraźniejszość i perspektywy w polskich i europejskich kontekstach. W wystąpieniu pan doktor przedstawił wiele rozwiązań architektonicznych budynków uczelni wyższych w Europie, nawiązując do historii i rozwijającego się szkolnictwa wyższego w Kaliszu. Wiele uwagi poświęcił gmachom Wydziału Pedagogiczno-Artystycznego UAM w Kaliszu i Akademii Kaliskiej im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego. Na koniec wykładu nawiązała się ożywiona dyskusja, w której głos zabrali: prof. Agnieszka Zabłocka-Kos (historyk sztuki i architektury Uniwersytetu Wrocławskiego), prof. Krzysztof Walczak (prezes KTPN), prof. Jerzy Kos (ASP Wydział Architektury Wnętrz we Wrocławiu), przewodnicząca pracowni dr Iwona Barańska oraz prelegent dr Makary Górzyński.

29 listopada – Prezydent Miasta Kalisza Krystian Kinastowski spotkał się z prof. Akademii Kaliskiej dr hab. Krzysztofem Walczakiem omawiając dotychczasową działalność naukową profesora oraz kolejną przedsięwzięcia realizowane w nowo powołanym Instytucie Interdyscyplinarnych Badań Historycznych Akademii Kaliskiej. Z okazji pięćdziesięciolecia pracy zawodowej i naukowej nasz prezes KTPN otrzymał gratulacje i życzenia dalszych lat współpracy z miastem.

1 grudnia – wydana została książka pt. „Trzy historie o mieście spod ziemi; architektura, modernizacja, niepamięć” dr. Makarego Górzyńskiego. Historyk, a także autor wcześniej wydanych „Zabytków miasta Turku i powiatu tureckiego” powraca do tego miasta, odsłaniając mnóstwo nieznanych dotąd faktów. W publikacji autor wciela się w rolę historyka politycznych dziejów przestrzeni małego polskiego miasteczka w okresie międzywojennym, okupacji hitlerowskiej i pierwszych piętnastu lat po II wojnie światowej, analizując architekturę i urbanistykę. Górzyński oferuje nowe interpretacje losów polskich miast w I połowie XX wieku, kiedy dominującym narzędziem ich kształtowania stawały się centralne plany gospodarcze i urbanistyczne oraz obsesje planistów, a także zbrodnicze ideologie. Turek stał się laboratorium polskiej nowoczesności i jest punktem odniesienia dla wielu innych, nienapisanych jeszcze historii polskich miast i miasteczek w erze totalitaryzmów i wojen. Książka stanowi zaproszenie do refleksji nad własnymi dziejami rodzinnymi i miejską przyszłością.

10 grudnia – w siedzibie Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk odbyło się uroczyste spotkanie z okazji 35. rocznicy powołania do życia tego do dziś prężnie działającego stowarzyszenia. Na jubileuszowe wydarzenie przybyli członkowie KTPN, przedstawiciel Rady Miasta w osobie Leszka Ziąbki (także członka Zarządu KTPN) oraz goście, w tym Stanisław Małyszko (regionalista, etnograf, autor wielu książek o regionie kaliskim).

Zebranych powitał prezes prof. Krzysztof Walczak, spotkanie poprowadziła dr Elżbieta Steczek Czerniawska (wiceprezes KTPN), a słowo jubileuszowe na temat działalności towarzystwa w służbie nauki i regionu w imieniu Zarządu wygłosiła prof. Ewa Andrysiak (wiceprezes KTPN). Wychodząc w przyszłość, zaprezentowano plan wystawy poświęconej Adamowi Chodyńskiemu w 190. rocznicę jego urodzin i 120. rocznicę śmierci, która zostanie otwarta w Collegium Novum Akademii Kaliskiej.

Sylwetkę Chodyńskiego przypomniał prof. Krzysztof Walczak, zaś dr Bogumiła Celler (kustosz wystawy) opowiedziała o materiałach wykorzystanych przy tworzeniu ekspozycji. Na koniec przy poczęstunku uczestnicy uroczystości mieli okazję do wspólnych rozmów.

12 grudnia – ukazała się kolejna książka KTPN pt. „Metryki ślubów szlachty w parafiach kaliskich z XVIII wieku” autorstwa dra Piotra Macieja Dziembowskiego - historyka, genealoga, regionalisty. Publikacja może być bardzo przydatna genealogom i osobom interesującym się historią regionalną. Zawiera ona wykazy wpisów dotyczących zachowanych w księgach metrykalnych informacji o zawieranych związkach małżeńskich osób ze stanu szlacheckiego. Objęte są w niej parafie Wniebowzięcia Marii Panny i św. Mikołaja w Kaliszu, a także sąsiadująca z miastem parafia pw. św. Michała Archanioła w Dobrzeczu oraz parafia ewangelicka, której świątynią był pojezuicki kościół pw. św. Wojciecha i św. Stanisława Biskupa w Kaliszu. Wszystkie te XVIII wieczne księgi przechowywane są w Archiwum Diecezjalnym we Włocławku.

12 grudnia – wyszła z druku książeczka z serii „Kaliszanie” pt. „Maria Konopnicka (1842-1910). Poetka, pisarka, społeczniczka, emancypantka”, której autorką jest Aneta Kolańczyk - animatorka kultury, społeczniczka, nauczycielka języka polskiego. W tomiku możemy poznać na nowo znaną poetkę i nowelistkę okresu pozytywizmu, krytyka literackiego, publicystkę i tłumaczkę oraz jedną z najwybitniejszych pisarek w historii literatury polskiej, a przede wszystkim kaliszankę Marię Konopnicką z domu Wasiłowską. Jakim człowiekiem była Maria Konopnicka, jaką przez lata chcieliśmy ją widzieć? Na te i inne pytania spróbowała odpowiedzieć autorka przedstawiając życie i działalność pisarki. Tomik ten stał się elementem programu obchodów Roku Marii Konopnickiej w Kaliszu.

15 grudnia – w Villi Calisia miała miejsce promocja książeczki „Maria Konopnicka (1842-1910). Poetka, pisarka, społeczniczka, emancypantka” autorstwa Anety Kolańczyk. Spotkanie rozpoczęło się muzycznie, po czym poprowadziła je prof. Ewa Andrysiak (wiceprezes KTPN) wprowadzając w klimat spotkania i zapraszając autorkę publikacji. Aneta Kolańczyk w ciekawy sposób przybliżyła postać Marii Konopnickiej, a z opowieści można było się dowiedzieć o nieznanych dotąd faktach z życia bohaterki tomiku. Wystąpieniu towarzyszył pokaz multimedialny wykonany przez Ewę Obalę. Uczestnicy

spotkania słuchali z zainteresowaniem, a wśród przybyłych gości byli m.in. uczniowie autorki, którzy zaśpiewali z własnym podkładem muzycznym piosenkę napisaną przez nią o Marii Stanisławie Konopnickiej.

Ponieważ spotkanie promocyjne było wpisane w program obchodów Roku Marii Konopnickiej, stało się także podsumowaniem wszystkich uroczystości, jakie wydarzyły się w Kaliszu. Naczelnik Wydziału Kultury i Sztuki, Sportu i Turystyki Grażyna Dziedziak i Wiceprezydent Grzegorz Kulawinek podziękowali Anecie Kolańczyk i podsumowali Rok Marii Konopnickiej wręczając nagrody i podziękowania osobom, które współpracowały z Miastem i w obchody były najbardziej zaangażowane.

15 grudnia – odbyło się posiedzenie Komisji Naukowej Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk w formie zdalnej. Gościem Makarego Górzyńskiego (Przewodniczącego Komisji Naukowej), był podpułkownik w st. spocz. dr Krzysztof Jędrzejak, wieloletni zastępca, a następnie komendant Centralnego Ośrodka Szkolenia Służby Więziennej w Kaliszu (do 2019), członek Polskiego Towarzystwa Penitencjarnego oraz członek Zarządu KTPN. Prelegent przedstawił wykład pod tytułem „Szkolenie funkcjonariuszy Służby Więziennej w Centralnym Ośrodku Szkolenia Służby Więziennej w Kaliszu po transformacji ustrojowej”, w którym zaprezentował kluczowe dla kształcenia funkcjonariuszy Służby Więziennej w Polsce, modelowe rozwiązania, wprowadzone w kaliskim Ośrodku krótko po przełomie społeczno-politycznym lat 80. i 90. ubiegłego wieku. Dr Jędrzejak omówił nie tylko treści i formy dydaktyki, ale i innowacyjną infrastrukturę COSSW. Wykład był też okazją do podsumowania wieloletniej działalności Ośrodka, jego sukcesów i kontaktów międzynarodowych, jak również pokazania wydanej w tym roku monografii dziejów tego unikatowego w Polsce centrum kształcenia służb penitencjarnych (opublikowanej przez KTPN).

16 grudnia – w 190. rocznicę urodzin Adama Chodyńskiego ukazał się katalog pt. „Adam Chodyński. Dokumenty historyka Kalisza” przedstawiający materiały (wybór) historyka, odnalezione po latach w Archiwum Diecezjalnym we Włocławku. Zostały one zdigitalizowane przez zespół osób (członków KTPN): dr Bogumiłą Celer, Henrykę Karolewską, Marcina Mikołajczyka, którzy także opracowali ten druk.

16 grudnia – odbyły się uroczystości związane z 190. rocznicą urodzin Adama Chodyńskiego, jak również przypadającą w tym roku 120. rocznicą jego śmierci. Adam Chodyński znany jako prawnik, dziennikarz, regionalista, współzałożyciel gazety „Kaliszanin” oraz miłośnik i badacz dziejów grodu nad Prosną został pochowany na Cmentarzu Miejskim w Kaliszu, dlatego tam zaczęły się obchody. Na grobie złożone zostały kwiaty przez Prezydenta Miasta Kalisza Krystiana Kinastowskiego oraz prezesa PTTK Mateusza Przyjaznego, a także przez młodzież i dyrektor Szkoły Podstawowej im. A. Chodyńskiego w Cekowie-Kolonii Małgorzatę Muchlewicz.

Po tym wydarzeniu, w budynku Collegium Novum Akademii Kaliskiej, została otwarta wystawa pt. „Adam Chodyński (1832-1902) historyk Kalisza, prawnik, literat”. Kuratorami jej byli prof. Krzysztof Walczak i dr Bogumiła Celer, która przedstawiła ideę ekspozycji. Później organizatorzy wydarzenia, czyli Miasto Kalisz, Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk, Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze Oddział

w Kaliszu im. S. Graeveggo oraz Kaliskie Koło Przewodników im. Adama Chodyńskiego, a także Biblioteka Akademii Kaliskiej z dyrektorem dr Elżbietą Steczek Czerniawską na czele zaprosili na sympozjum, które odbyło się w Czytelni Głównej Biblioteki. Referaty poświęcone bohaterowi spotkania wygłosili: w zastępstwie prof. Krzysztofa Walczaka - dr Bogumiła Celer, o odnalezionej w Archiwum Diecezjalnym we Włocławku spuściźnie - również dr Bogumiła Celer oraz o miejscach w Kaliszu związanych z osobą kaliskiego historyka - dr Piotr Sobolewski. Wśród przybyłych do Akademii gości byli m.in.: wiceprezydent Kalisza Grzegorz Kulawinek, Naczelnik Wydziału Kultury i Sztuki, Sportu i Turystyki Grażyna Dziedziak i kanclerz Akademii Kaliskiej im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego Grzegorz Szymański.

28 grudnia – w siedzibie Kaliskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk odbyło się pierwsze, inauguracyjne spotkanie Instytutu Interdyscyplinarnych Badań Historycznych Akademii Kaliskiej im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego. Poświęcono je organizacji działalności Instytutu, problematyce badań naukowych, a także możliwości publikowania ich rezultatów. Wytyczono również plan organizacji przyszłorocznych konferencji oraz poinformowano o planowanych przez Instytut studiach podyplomowych. Spotkanie inauguruje działania humanistyczne Akademii Kaliskiej, istotne w kontekście potrzeby badań historycznych w mieście o najstarszej metryce pisanej.

Instytut współdziała z Kaliskim Towarzystwem Przyjaciół Nauk ze względu na profil prowadzonych tam badań naukowych, a także możliwości wydawnicze.

Ewa Obala